

Poëzie is ook weer geluid. Een korte naoorlogse geschiedenis van poëzie op het podium

Albert Gielen

In grote lijnen verloopt de ontwikkeling van poëzie van een orale vorm, eventueel door een instrument begeleid, naar een geschreven vorm. Door de uitvinding van de boekdrukkunst en het ontstaan van instituties als uitgeverijen en boekhandels kreeg geschreven poëzie een grote status. De orale vorm bleef bestaan, maar beperkte zich tot het voorlezen of voordragen van de papieren vorm. Om dat tot een goed einde te brengen werden regels ontwikkeld waaraan de voorlezende dichter of voordrachtskunstenaar moest voldoen. Deze situatie bleef voortbestaan tot in de jaren zestig van de vorige eeuw. Ineens moest alles anders.

Op 28 februari 1966 werd in het Amsterdamse circustheater Carré met een schok de poëzie uit de beslotenheid gehaald. Het poëziefestival 'Poëzie in Carré' had 25 dichters geprogrammeerd, waaronder Johnny van Doorn (1944-1991) alias Johnny the Selfkicker en Ewald Vanvugt (1943). Beiden deden het heel anders dan de anderen, Ewald Vanvugt las gedichten als: 'Blits!! Paaaauw!! Zzzzoemmmmm... Kjing-kjing-kjinggg... Tsak! Tsak!!'. Sindsdien lag de weg open voor nieuwe ontwikkelingen zoals rap, slam poetry en spoken word.

Enerzijds is er een tendens naar de terugkeer van het gesproken woord (spoken word), anderzijds is ooit het schrift ontstaan en daarmee blijft het geschreven woord een factor van belang. In de ene stroming, zoals rap, blijft de orale activiteit van belang, terwijl in de andere het literaire tijdschrift of de dichtbundel het belangrijkste blijft en dan ook de basis voor de voordracht vormt.